

**UNIVERZITET U KRAGUJEVCU
EKONOMSKI FAKULTET**

PRAVILA ZAŠTITE OD POŽARA

Kragujevac, 2012. godine

Dekan Ekonomskog fakulteta u Kragujevcu, na osnovu člana 6, 8. i 28. Zakona o zaštiti od požara („Sl. glasnik RS“ br.111/09), donosi

PRAVILA ZAŠTITE OD POŽARA

1. Opšte odredbe

Član. 1

Ovim Pravilima zaštite od požara na Ekonomskom fakultetu u Kragujevcu (u daljem tekstu: Fakultet), u cilju sprečavanja i otklanjanja opasnosti od požara, spašavanja (evakuacije) zaposlenih i imovine u slučaju požara, sprovođenju i unapređenju mera zaštite od požara, utvrđuje se sledeće:

- Mere za zaštitu od požara;
- Odgovornost i zadaci rukovodećih i drugih zaposlenih u vezi sa preduzimanjem mera i organizovanjem aktivnosti na zaštiti od požara;
- Sredstva i odgovarajuća tehnička oprema za gašenje požara;
- Materijalna i disciplinska odgovornost zaposlenih zbog nepridržavanja propisanih mera zaštite od požara;
- Neposredne dužnosti, zadaci i aktivnosti zaposlenih u slučaju izbijanja požara, učešće u gašenju požara;
- Organizacija procesa rada na način da rizik od izbijanja i širenja požara bude otklonjen a da u slučaju njegovog izbijanja bude obezbeđena bezbedna evakuacija ljudi i imovine i da se spreči njegovo širenje;
- Zaštita od požara u skladu sa namenom objekta sa potrebnim brojem lica osposobljenih za obavljanje poslova zaštite od požara;
- Donošenje Plana evakuacije i uputstva za postupanje u slučaju požara;
- Donošenje Sanacionog plana za otklanjanje posledica požara;
- Način osposobljavanja zaposlenih za sprovođenje mera zaštite od požara.

Član2.

Zaštita od požara obuhvata skup mera zaštite od požara na Fakultetu koje se utvrđuju i preduzimaju u cilju sprječavanja nastanka, širenja i gašenja požara, spašavanju ljudi i materijalnih dobara koja mogu biti ugrožena požarom.

Zaštita od požara se organizuje i sprovodi u svim objektima i prostorijama Fakulteta.

Član 3.

Za organizaciju zaštite od požara i njeno uspešno kontrolisanje, nadležni su i odgovorni sledeći organi i zaposleni:

- Dekan,

- lice za obavljanje poslova iz oblasti zaštite od požara,
- svi zaposleni koji po bilo kojem osnovu rade na Fakultetu.

Član 4.

Mere zaštite od požara utvrđene ovim Pravilima i drugim aktima, donetim u skladu sa njim, stalnog su karaktera, jer su od posebnog značaja za očuvanje ljudskih života i imovine.

Dekan je u obavezi da donese Sanacioni plan za otklanjanje posledica požara i Plan evakuacije i uputstva za postupanje u slučaju požara.

Sanacioni planovi sadrže: stanje, mere, procenu uticaja na život i zdravlje ljudi, procenu uticaja na životnu sredinu, nosioce, način, dinamiku i sredstva za realizaciju plana.

2. OPŠTE MERE ZA ZAŠTITU OD POŽARA

Član 5.

Izbor lokacije, projektovanje, izgradnja građevinskih i drugih objekata na Fakultetu, izvode se u skladu sa zakonskim i tehničkim propisima.

Za sve objekte na Fakultetu koji su izvedeni ili su u izgradnji, adaptaciji ili rekonstrukciji treba da postoji projektna dokumentacija, a u delu koji se odnosi na zaštitu od požara Ministarstvo unutrašnjih poslova daje saglasnost.

Član 6.

Saglasnost za korišćenje, odnosno stavljanje u pogon izgrađenog, adaptiranog i rekonstruisanog objekta, odnosno instalacija, uređaja i postrojenja, može se izdati tek kada se utvrdi da je u njima obezbeđeno sprovođenje mera zaštite od požara, koje su predviđene u projektnoj dokumentaciji.

Član 7.

U kancelarijskim prostorijama, magacinima i ostalim pomoćnim prostorom nije dozvoljeno:

- pušenje, upotreba otvorene vatre, upotreba svetiljki sa plamenom i sredstava paljenja,
- korišćenje uređaja i instalacija koje mogu izazvati požar i eksploziju,
- korišćenje grejnih uređaja sa otvorenim plamenom, užarene i prekomerno zagrejane površine.

Mere zabrane iz stava 1. ovog člana, moraju se na vidnom mestu istaći (table upozorenja, znaci zabrane, signalna upozorenja i dr.)

Član 8.

U objektima i prostorijama u kojima se uskladištava i drži zapaljivi materijal (sirovine, gotovi proizvodi) moraju se obezbediti slobodni prolazi i prilazi opremi za gašenje požara i voditi računa o sledećem:

- Zapaljivi materijal ne sme se smeštati na prostoru koji nije udaljen najmanje 6 m od objekta ili dela objekta, ako tehničkim propisima nije drugačije određeno (čl. 48 Zakona o zaštiti od požara),
- Opasne materije najstrožije je zabranjeno prosipati u kanalizaciju,
- U objektima i prostorijama u kojima se upotrebljavaju i drže opasne materije ili stvaraju eksplozivne smeše, zabranjuje se pušenje, rad sa otvorenim plamenom, korišćenje instalacija koje mogu izazvati požar, upotreba alata koji varniči, svetiljki sa plamenom i sredstava za paljenje, kao i držanje materijala koji je sklon zapaljenju i korišćenje grejnih uređaja sa otvorenom vatrom, užarenim prekomerno zagrejanim površinama,

- Na mestima ugroženim od požara i eksplozija, moraju se postaviti i vidni natpisi upozorenja ili znaci zabrane,
- Obaveza je da svi zaposleni budu upoznati sa položajima glavnih prekidača da u slučaju požara mogu blagovremeno da isključe glavno napajanje, obaveste vatrogasce koji eventualno učestvuju u gašenju požara,
- Sva grejna tela i uređaji za grejanje koji se koriste u prostorijama za grejanje ili u druge svrhe, moraju imati atest proizvođača i sigurnost, a korišćenje improvizovanih naprava strogo je zabranjeno
- Po završetku rada sva grejna tela u radnim i pomoćnim prostorijama obavezno isključiti,
- Radne prostorije i objekti se posle završetka rada moraju očistiti,
- U spremišnim prostorija, hodnicima i ostalim prolazima zabranjeno je držanje bilo kakvog materijala i opreme, izuzev opreme za gašenje požara,
- Važe sve ostale mere zaštite od propisa propisane posebnim zakonom, odnosno propisima donetim na osnovu zakona i nisu utvrđene ovim Pravilima.

Član 9.

Dekan je dužan da obezbedi odgovarajuće uređaje, opremu, sredstva za gašenje požara, da obezbedi odgovarajući broj izlaza i prolaza za evakuaciju ljudi i imovine u slučaju požara, da organizuje da se izvrši preuređivanje i premeštanje uređaja i instalacije od kojih preti opasnost od izbijanja požara.

Strogo je zabranjeno samovoljno odstranjivanje protivpožarne opreme sa njihovih mesta ili ih koristiti u druge svrhe, koje nisu u vezi sa gašenjem požara.

Uređaji, oprema, sredstva iz st. 1 ovog člana, moraju se uvek nalaziti na propisanim mestima, održavati stalno u ispravnom stanju i redovno servisirati.

Član 10.

Obaveza je da se svi zaposleni upoznaju sa opasnostima od požara i eksplozija, načinom sprovođenja mera zaštite i upotrebom uređaja, opreme i sredstava za gašenje požara.

Član 11.

Radovi sa otvorenim plamenom, odnosno aparatom za autogeno zavarivanje i rezanje kao i korišćenje energetskih uređaja sa velikim intezitetom toplotnog zračenja na mestima gde tehnološkim postupkom nisu predviđeni takvi radovi, mogu se izvoditi tek pošto se dobije pisano odobrenje u kome će konkretno biti propisane mere zaštite od požara i obezbedena odgovarajuća sredstva preventive za gašenje požara. U odobrenju se mora tačno definisati vreme početka i vreme završetka radova.

Odobrenje za obavljanje takvih radova u pisanoj formi izdaje Lice za obavljanje poslova iz oblasti zaštite od požara.

Član 12.

Električne, vodovodne instalacije i druge pogonske instalacije moraju se održavati u ispravnom stanju, prema važećim tehničkim propisima.

Uređaji za otkrivanje i javljanje požara i uređaji za gašenje požara moraju se održavati u ispravnom stanju, u skladu sa tehničkim propisima i uputstvima proizvođača, tako da se obezbedi njihovo stalno i nesmetano funkcionisanje.

Zaposleni na poslovima održavanja dužan je da vrši kontrolu ispravnosti instalacija u propisanim rokovima pridržavajući se uputstava proizvođača i izvođača instalacija. Za ispravno funkcionisanje instalacija i uređaja odgovoran je zaposleni koji je zadužen da vrši održavanje instalacija i uređaja.

Kontrolno ispitivanje instalacija i uređaja koji predstavljaju celinu u objektu ne može se vršiti parcijalno.

3. POSEBNE MERE ZA ZAŠTITU OD POŽARA

Član 13.

Posebne mere zaštite od požara:

- zabranjen je pristup i boravak neovlašćenih i nezaposlenih lica,
- zabranjeno je prosipanje opasnih materija,
- uklanjanje i saniranje prosutih materija vršiti se pod nadzorom stručnih lica,
- zabranjeno je pušenje.

Član 14.

Kancelarije i ostale prostorije:

Posebne mere zaštite od požara:

- svakodnevno čišćenje prostorija,
- održavanje električnih aparata i električne instalacije u ispravnom stanju, a eventualne kvarove prijavljivati radi njihovog otklanjanja,
- zabranjuje se upotreba grejnih tela sa užarenom površinom,
- posle rada obavezno isključiti sa niskonaponske električne mreže svu opremu za rad.

Član 15.

Električne instalacije moraju biti propisno postavljene na zidu ispod maltera ili na zidu pomoću odgovarajućih elemenata za pričvršćivanje i iste moraju biti udaljene najmanje 1 m od najbližeg izvora toplote.

Član 16.

Električni osigurači moraju biti pravilno dimenzionisani prema strujnom opterećenju i isti ne smeju biti „krpljeni“ ili „licnovani“. Moraju biti montirani u odgovarajućim ormarićima na vatrootpornoj podlozi.

Član 17.

Razvodni ormani moraju biti izrađeni od lima ili mogu biti drveni, osigurani mehanizmom za zaključavanje tako da je onemogućen pristup neovlašćenim licima.

Član 18.

Svi električni uređaji moraju biti propisno uzemljeni ili nulovani u zavisnosti od sistema zaštite. Dopunske električne instalacije kao što su produžni kablovi moraju se održavati u ispravnom stanju, sa odgovarajućim stepenom mehaničke zaštite. Prenosne svetiljke moraju biti dobro mehanički zaštićene sa neoštećenim priključnim kablom.

4. ZADACI ZAPOSLENIH - ODGOVORNIH ZA ZAŠTITU OD POŽARA

Prava i obaveze zaposlenih sa posebnim ovlašćenjem i odgovornostima i ostalih zaposlenih u sprovođenju mera zaštite od požara

Član 19.

DEKAN

Dekan ima sledeće obaveze i dužnosti u sprovođenju mera zaštite od požara:

- organizuje izradu i donosi Pravila zaštite od požara i njegovo sprovođenje,
- organizuje izradu i donosi Sanacioni plan za otklanjanje posledica požara,
- razmatra stanje zaštite od požara na Fakultetu i donosi odgovarajuće odluke i zaključke za unapređenje mera zaštite od požara,
- određuje finansijska sredstva namenjena za unapređenje mera zaštite od požara,
- ostvaruje opšti nadzor nad sprovođenjem mera zaštite od požara na Fakultetu,
- dužan je da omogući inspektoru sektora za vanredne situacije nesmetano vršenje inspeksijskog nadzora uz pružanje svih neophodnih podataka,
- donosi odluku o nabavci sredstava i opreme za gašenje požara,
- pokreće postupak za utvrđivanje odgovornosti zaposlenih zbog nesprovođenja mera zaštite od požara,
- pokreće postupak za utvrđivanje materijalne odgovornosti zaposlenih za nadoknadu pričinjene štete nastale zbog nesprovođenja mera zaštite od požara,
- preduzima i druge mere za zaštitu od požara koje budu naložene važećim propisima.

Član 20.

Dekan može da:

- privremeno rasporedi zaposlenog na druge poslove i radne zadatke kada nastane neodložna potreba da bi se sprečilo izbijanje požara ili eksplozije,
- naredi zaposlenom rad duži od radnog vremena kada je takav rad neophodan radi otklanjanja opasnosti i posledica uzrokovanih požarom ili eksplozijom,
- udalji zaposlenog sa poslova i radnih zadataka, ako je isti zatečen da čini povredu radne obaveze iz oblasti zaštite od požara, kojom se ugrožava sigurnost ostalih zaposlenih i imovine, ili ako se opravdano može pretpostaviti da preči nastajanje štete.

Lice za obavljanje poslova iz oblasti zaštite od požara

Član 21.

Lice za obavljanje poslova iz oblasti zaštite od požara zaduženo za organizaciju i sprovođenje preventivnih mera zaštite od požara u organizovanju i sprovođenju zaštite od požara ima sledeća prava i dužnosti:

- redovno izveštava Dekana o svim pojavama, promenama i problemima u vezi sa zaštitom od požara i predlaže preduzimanje konkretnih mera,
- daje predloge rukovodstvu i preduzima potrebne mere u cilju unapređenja zaštite od požara,
- predlaže i kontroliše sprovođenje mera i normativa zaštite od požara prilikom izgradnje i adaptacije i rekonstrukcije investicionih objekata,
- organizuje osnovnu obuku zaposlenih iz oblasti zaštite od požara,
- učestvuje kao zvanični predstavnik Fakulteta prilikom vršenja nadzora nad sprovođenjem propisa i mera zaštite od požara od strane ovlašćenih ustanova,
- vodi svu potrebnu evidenciju iz oblasti zaštite od požara i na zahtev nadležnog organa istu daje na uvid,

- izdaje uputstva za siguran rad, manipulaciju i rukovanje sa lako zapaljivim i opasnim materijama i kontroliše njihovo sprovođenje,
- utvrđuje broj, vrstu, tip i razmeštaj aparata za gašenje požara, vizuelno kontroliše njihovu ispravnost i preduzima potrebne mere radi njihove nabavke, zamene, popravke, servisiranja i sl.
- u slučaju izbijanja požara neposredno učestvuje u utvrđivanju uzroka požara i o tome obaveštava Dekana,
- određuje mesta na kojima postoji povećana opasnost od nastanka požara i eksplozije i mesta na kojima treba biti istaknuta preventivna uputstva, upozorenja i znakovi zabrane,
- radi upoznavanja i praćenja propisa i tehničkih dostignuća u oblasti zaštite od požara dužan je da prisustvuje stručnim sastancima, savetovanjima i sl.
- stara se o sprovođenju i kontroliše primenu mera zaštite od požara,
- u slučaju konstatovanja određenih nedostataka i nepravilnosti zbog kojih postoji neposredna opasnost od izbijanja požara, nalaže hitno otklanjanje uočenih nedostataka ili nepravilnosti ili zabranjuje dalji rad,
- podnosi prijavu protiv zaposlenih koji se ne pridržavaju mera zaštite od požara koje predviđa Zakon o zaštiti od požara i Pravila zaštite od požara,
- preventivno deluje i radi na otkrivanju mogućih izvora požara i eksplozije.

Član 22.

Prava i obaveze zaposlenih

Prava zaposlenog iz oblasti zaštite od požara su:

- da bude upoznat sa merama i opasnostima od požara i eksplozije na poslovima koje obavlja, kao i da bude upoznat sa sprovođenjem potrebnih mera zaštite od požara,
- da odbije rad na poslovima i radnim zadacima na kojima postoji opasnost od požara i eksplozije kada mu prethodi neposredna opasnost po život, a zbog nedostataka odgovarajućih mera zaštite od požara,
- da učestvuje u sprovođenju mera zaštite od požara na Fakultetu,
- da obavlja svoje poslove i radne zadatke na način na koji obezbeđuje potpunu ličnu sigurnost, sigurnost ostalih zaposlenih i sigurnost imovine, da prijavi neposrednom rukovodiocu svaku pojavu koja bi mogla da dovede do požara ili eksplozije,
- da upozori svakog zaposlenog na propuste u radu zbog kojih bi moglo doći do požara ili eksplozije.

Član 23.

Obaveze zaposlenog su:

- da u slučaju nastanka požara pristupi gašenju požara, a ukoliko je to nemoguće, da o tome obavesti vatrogasnu jedinicu, bez obzira na propisano radno vreme i posao koji obavlja,
- da se pridržava upozorenja i uputstava za zaštitu od požara,
- da svoje poslove i radne zadatke obavlja krajnje bezbedno i sigurno, a u cilju sprečavanja mogućnosti nastajanja požara ili eksplozija,
- da prisustvuje svim predavanjima u cilju obuke i obrazovanja iz oblasti zaštite od požara,
- da čuva i da se pažljivo odnosi prema sredstvima i opremi za gašenje požara,

- da prijavljuje neposrednom rukovodiocu ili licu za sprovođenje mera zaštite od požara sve kvarove, oštećenja ili nedostatke na opremi za rad, električnim uređajima i instalacijama, kao i na drugim instalacijama i postrojenjima a koje bi mogle da dovedu do izbijanja požara ili eksplozije,
- da pre početka rada, a naročito po njegovom završetku, otkloni sve opasnosti koje mogu prouzrokovati požar ili eksploziju,
- da izvršava naloge neposrednih rukovodilaca i lica za sprovođenje mera zaštite od požara u vezi sa sprovođenjem mera zaštite od požara.

Način obaveštavanja o nastalom požaru

Član 24.

Za obaveštavanje o nastalom požaru radnicima stoje na raspolaganju telefonske veze. Najstrožije je zabranjeno lažno prijavljivanje požara.

Postupak posle gašenja požara

Član 25.

Posle svakog požara Dekan preuzima sledeće:

- na mestu požara, postavlja dežurstvo sve dok se sa sigurnošću ne ustanovi da ne postoji mogućnost ponovne pojave vatre, odnosno požara,
- ako je požar ugašen u toku noći, dežurstvo na mestu požara treba da traje do početka rada prve naredne smene,
- dežurni na mestu požara moraju biti snabdeveni sredstvima i opremom za gašenje požara.

Član 26.

Pre nastavljanja rada na radnom mestu ili u objektu gde je bio požar, moraju se otkloniti sve požarne i druge opasnosti.

Upotrebljena sredstva za gašenje požara, moraju se odmah dovesti u ispravno stanje.

Član 27.

O nastalom požaru ili eksploziji, Dekan obaveštava nadležni organ MUP-a Republike Srbije, radi ispitivanja uzroka nastanka požara.

Radnici koji su učestvovali u akciji gašenja požara, dužni su da sačuvaju tragove izvora i uzroka nastalog požara.

5. OSNOVNA OBUKA ZAPOSLENIH

Član 28.

Obuka iz materije zaštite od požara predstavlja stalan zadatak i obavezu svih zaposlenih na Fakultetu.

Član 29.

Osnovna obuka iz oblasti zaštite od požara organizuje se za sve zaposlene, najkasnije u roku od jedne godine od dana stupanja na rad.

Osnovnu obuku i praktičnu proveru znanja zaposlenih obavlja Lice za obavljanje poslova iz oblasti zaštite od požara.

Provera znanja zaposlenih vrši se jednom u tri godine.

Član 30.

Program osnovne obuke donosi Dekan, po pribavljenoj saglasnosti Ministarstva.

Osnovna obuka zaposlenih iz oblasti zaštite od požara vrši se prema Programu koji obuhvata sledeće teme:

- obaveze Fakulteta iz oblasti zaštite od požara (normativno uređivanje, preventivne mere, obaveze u sprovođenju mera, odgovornost za nesprovođenje mera zaštite od požara),
- osnove gorenja (čvrste materije, tečne materije, gasovite materije i eksplozije),
- uzroci nastajanja požara (načini prenosa toplote, osnovni uzroci nastajanja požara),
- gašenje požara (metode gašenja, sredstva za gašenje, mere zaštite pri gašenju požara),
- mere zaštite od širenja požara.

Član 31.

Zaposleni su dužni da prisustvuju obuci i proveru znanja iz oblasti zaštite od požara i da se u radu pridržavaju propisanih uputstava, upozorenja, zabrana, mera zaštite od požara, kao i da u slučaju požara pristupe gašenju požara.

6. DISCIPLINSKA I MATERIJALNA ODGOVORNOST ZAPOSLENIH ZBOG NEPRIDRŽAVANJA PROPISANIH MERA ZAŠTITE OD POŽARA

Zaposleni odgovara ako namerno ili iz krajnje nepažnje ne izvršava svoje obaveze iz oblasti zaštite od požara. Odgovornost može biti disciplinska, materijalna ili krivična.

Član 33.

Postupak za utvrđivanje povreda iz oblasti zaštite od požara vrši se u skladu sa zakonom i odredbama opšteg akta Fakulteta o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti zaposlenih.

Materijalnu štetu nastalu od požara i eksplozija, utvrđuje Komisija za procenu štete.

TEHNIČKA OPREMA I SREDSTVA ZA GAŠENJE POŽARA

Član 34.

Sve požarno ugrožene prostorije na Fakultetu moraju biti snabdevene protivpožarnim aparatima, prema propisanim tehničkim normativima i standardima za zaštitu od požara, u skladu sa delatnošću i kategorijom požarne ugroženosti. Sredstva za gašenje požara koriste se isključivo za gašenje požara i njihova upotreba u druge svrhe, najstrožije je zabranjena.

Član 35.

Prilazi sredstvima za gašenje požara moraju biti slobodni uvek, o čemu su dužni da se staraju Dekan, Lice za obavljanje poslova iz oblasti zaštite od požara i ostali zaposleni.

Kada zaposleni upotrebi neko od sredstava za gašenje požara, dužan je da obavesti neposrednog rukovodioca u objektu u kome su sredstva za gašenje požara upotrebljena, a ovaj je dužan da o tome izvesti Lice za obavljanje poslova iz oblasti zaštite od požara.

Član 36.

Na putevima, prolazima, platoima i sličnim prilazima koji su predviđeni za prolaz vatrogasnih vozila ili evakuaciju ljudi i imovine ugroženih požarom nije dozvoljeno graditi ili postavljati objekte ili druge zapreke.

Član 37.

Sredstva za gašenje požara obezbeđuje Dekan, a kontrolu njihove ispravnosti vrše ovlašćeni servisi koji ispunjavaju posebne uslove u pogledu tehničke opremljenosti i stručne osposobljenosti zaposlenih.

Član 38.

Požare u blizini električne instalacije, elektrouređaja, postrojenja kao i požara na istim, kada su pod naponom nije dozvoljeno gasiti aparatima sa hemijskom penom i vodom zbog opasnosti po život zaposlenih.

8. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 39.

Za sve što nije definisano ovim Pravilima primenjivaće se važeći zakonski propisi.

Član 40.

Ova Pravila stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Biblioteci Fakulteta.

